

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 32/2016-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. júna 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Ladislava Orosza prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Vladimírom Kašubom, Advokátska kancelária, Holubyho 51, Martin, pre namietané porušenie čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 39/2015 a jeho uznesením z 30. septembra 2015 v súvislosti s nedoručením vyjadrení prokurátora a poškodeného [REDAKOVANÉ] v rámci dovolacieho konania, ako aj v súvislosti s čítaním svedeckých výpovedí svedkov vypočutých v prípravnom konaní vyšetrovateľom, ktorý bol neskôr vylúčený, a takto

r o z h o d o l :

1. Najvyšší súd Slovenskej republiky postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 39/2015, ako aj uznesením z 30. septembra 2015 porušil základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu a na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Tdo 39/2015 z 30. septembra 2015 z r u š u j e a v e c v r a c i a n a d'alsie konanie.

3. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a úhradu trov konania v sume 296,44 € (slovom dvestodevät'desiatšesť eur a štyridsaťštyri centov), ktorú je Najvyšší súd Slovenskej republiky p o v i n n ý vyplatiť na účet advokáta JUDr. Vladimíra Kašubu, Advokátska kancelária, Holubyho 51, Martin, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. II. ÚS 32/2016-13 z 21. januára 2016 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) pre namietané porušenie čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 39/2015 a jeho uznesením z 30. septembra 2015 v súvislosti s nedoručením vyjadrení prokurátora a poškodeného sťažovateľovi v rámci dovolacieho konania, ako aj v súvislosti s čítaním svedeckých výpovedí svedkov vypočutých v prípravnom konaní vyšetrovateľom, ktorý bol neskôr vylúčený.

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže sťažovateľ v podaní zo 7. marca 2016 a najvyšší súd vo vyjadrení z 23. februára 2016 vyslovili súhlas, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov a vyjadrení nachádzajúcich sa v jeho spise.

Zo sťažnosti vyplýva, že 11. decembra 2008 podala spoločnosť EMOS ALUMATIC, s. r. o. (ďalej len „poškodený“), na Okresnej prokuratúre Považská Bystrica (ďalej len „prokurátor“) oznámenie o skutočnostiach nasvedčujúcich, že bol spáchaný trestný čin. Dňa 13. januára 2009 bol do zápisnice o trestnom oznámení vypočutý konateľ poškodeného. Uviedol požiadavku, aby písomnosti doručované jeho osobe boli doručované na adresu trvalého pobytu. Uznesením Úradu justičnej a kriminálnej polície, odboru skráteneho vyšetrovania, oddelenia skráteneho vyšetrovania Považská Bystrica (ďalej len „vyšetrovateľ“) ČVS: ORP-1210/OSV-PB-2008 z 28. januára 2009 bolo trestné oznámenie odmietnuté v zmysle ustanovenia § 197 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku. Na základe podanej sťažnosti bol spis 16. februára 2009 predložený prokurátorovi. Toho istého dňa vydal vyšetrovateľ uznesenie o zrušení napadnutého uznesenia. Následne po začatí konania vo veci (9. marca 2009) bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie pre prečin krádeže (26. augusta 2009). V súvislosti s konaním vyšetrovateľa obhajca sťažovateľa 1. apríla 2011 vzniesol námietku zaujatosti vyšetrovateľa a zároveň v zmysle § 210 Trestného poriadku požiadal o preskúmanie postupu vyšetrovateľa. Vyšetrovateľ rozhodol o námietke zaujatosti uznesením ČVS: ORP-14/PB-PB-2011 zo 14. apríla 2011 tak, že sa z vykonávania úkonov trestného konania nevylúčil. Na základe podanej sťažnosti rozhodol nadriadený vyšetrovateľ uznesením ČVS: ORP-14/PB-PB-2011 z 24. mája 2015 o vylúčení vyšetrovateľa z vykonávania úkonov v trestnom konaní. Zároveň toho istého dňa prokurátor uznesením č. k. Pv 267/2009-55 odňal trestnú vec sťažovateľa vyšetrovateľovi.

Po podaní obžaloby rozsudkom Okresného súdu Považská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) č. k. 1 T 25/2012-530 z 9. januára 2013 bol sťažovateľ uznaný vinným z prečinu krádeže podľa § 212 ods. 1 a 3 písm. a) Trestného zákona. Uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 23 To 44/2013-554 z 24. novembra 2014 bolo odvolanie sťažovateľa ako nedôvodné zamietnuté. Napokon uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 39/2015 z 30. septembra 2015 bolo v zmysle § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietnuté dovolanie sťažovateľa.

Podľa názoru sťažovateľa uvedenými rozhodnutiami všeobecných súdov došlo k porušeniu označených článkov ústavy a dohovoru.

Sťažovateľ predovšetkým namieta, že hoci k jeho odvolaniu proti rozsudku okresného súdu sa vyjadrili tak prokurátor, ako aj poškodený, jemu, resp. jeho obhajcovi, neboli tieto vyjadrenia doručené a dozvedel sa o nich až na odvolacom verejnom zasadnutí krajského súdu, ktorý ich stručne oboznámil. Preto už v tomto štádiu konania došlo k znevýhodneniu postavenia sťažovateľa a k odopretiu možnosti mu vyjadriť sa k týmto podaniam. Hoci strany sú si v konaní rovné, poškodený a prokurátor dostali možnosť vyjadriť sa k odvolaniu sťažovateľa a túto možnosť aj využili. Opačne to tak nebolo. Túto skutočnosť sťažovateľ v podanom dovolaní nenamietol preto, že v zmysle konštantnej judikatúry najvyššieho súdu nedoručenie vyjadrenia k opravnému prostriedku nenaplnuje dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Ďalej sťažovateľ poukazuje na to, že po podaní dovolania znova došlo k tomu, že hoci tak prokurátor, ako aj poškodený podali písomné vyjadrenia k dovolaniu sťažovateľa, tieto neboli sťažovateľovi, resp. jeho obhajcovi, doručené a dozvedel sa o nich až z doručeného uznesenia najvyššieho súdu, keďže tento rozhodoval na neverejnom zasadnutí. Znova teda došlo k tomu, že prokurátor a poškodený mali možnosť vyjadriť sa, kým sťažovateľ túto možnosť nedostal.

Podľa sťažovateľa k porušeniu rovnosti strán v konaní došlo zo strany okresného súdu aj v dovolacom konaní, a to v súvislosti s podaním prokurátora zo 16. apríla 2015, ktorým si tento vyžiadal od okresného súdu zaslanie súdneho spisu na účely vyjadrenia k dovolaniu sťažovateľa. S týmto podaním sa sťažovateľ oboznámil pri nahliadnutí do súdneho spisu po doručení uznesenia najvyššieho súdu. So skutočnosťou, že súdny spis bol zapožičaný prokurátorovi, sa obhajca sťažovateľa oboznámil potom, ako mu vyšší súdny úradník okresného súdu mailom odpovedal na žiadosť o informáciu, či už bol súdny spis predložený najvyššiemu súdu. Sťažovateľ považuje takýto postup za prejav nerovnosti strán, pričom na túto skutočnosť obhajca sťažovateľa upozornil predsedníčku okresného súdu sťažnosťou z 25. mája 2015. V prípade, že prokurátor je stranou v konaní s rovným postavením, nie je možné zapožičiavať mu súdny spis. Sťažovateľ v tejto súvislosti pre úplnosť uvádza, že na jeho žiadosť o zapožičanie súdneho spisu z 9. novembra 2015 na účely vypracovania sťažnosti ústavnému súdu okresný súd nereagoval. Takýto postup je zrejme bežný, no z právneho hľadiska neudržateľný.

Ďalej sťažovateľ namieta, že na hlavnom pojednávaní okresného súdu konanom 9. januára 2013 potom, čo sťažovateľ predniesol záverečnú reč, nebolo mu udelené právo posledného slova. Po skončení záverečnej reči okresný súd prerušil hlavné pojednávanie na účely prípravy vyhlásenia rozhodnutia. Sťažovateľ túto skutočnosť namietal už v podanom odvolaní. Krajský súd však na túto námietku vôbec nezareagoval a porušil tak aj právo sťažovateľa na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Argumentáciu preto zopakoval v podanom dovolaní. Najvyšší súd zareagoval tak, že síce uviedol, že z formálneho hľadiska bolo právo sťažovateľa na posledné slovo porušené, avšak nejde o zásadné porušenie práva na obhajobu. Podľa najvyššieho súdu tým, že sťažovateľ mal možnosť predniesť záverečnú reč, dostal možnosť vyjadriť sa. Pri posudzovaní rovnakej otázky dospel najvyšší súd k rôznym právnym názorom, a to bez vysvetlenia.

Sťažovateľ ďalej poukazuje na skutočnosť, že sa vo veci konalo na podklade úkonov vykonaných zaujatým vyšetrovateľom, keďže vyšetrovateľ umožňoval opakované doslovné prepísanie písomnej prípravy svedka [REDAKOVANÉ] do viacerých zápisníc, ktoré boli podkladom úkonov trestného konania. Zápisnice doručoval svedkovi aj bez nazretia do vyšetrovacieho spisu a bez jeho požiadania poštou. Takýto postup viedol k podaniu úspešnej námietky zaujatosti. Znamená to, že úkony prípravného konania do 24. mája 2011 vykonával zaujatý vyšetrovateľ. Napriek ustanoveniu § 31 ods. 4 Trestného poriadku sa tieto úkony stali podkladom rozhodnutia. Krajský súd k tomu uviedol, že aj keď vyšetrovateľ bol 24. mája 2011 vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania, jeho úkony vykonané do tohto momentu sú platné a zákonné. Najvyšší súd na základe dovolania sťažovateľa musel ustúpiť od názoru krajského súdu, keďže tento bol právne neudržateľný. Dospel však k názoru ešte prekvapivejšiemu. Nepolemizuje totiž o tom, či išlo o úkony zaujatej osoby, ale tvrdí, že aj keby sa neprihliadalo na výpovede svedkov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], bol dostatok iných dôkazov preukazujúcich vinu sťažovateľa. Tým však najvyšší súd vytrháva z hodnotenia niektoré dôkazy, ktoré okresný súd zahrnul do rozsahu dokazovania. Znamená to, že najvyšší súd, ktorý sám dôkazy nevykonával, do procesu dokazovania zasiahol. Za daného stavu sú v hodnotení dôkazov obsiahnuté aj tie, ktoré neboli vykonané zákonným spôsobom, a najvyšší súd toto pochybenie nenapravil.

Napokon sťažovateľ namieta neúčinnosť doručenia uznesenia o odmietnutí trestného oznámenia poškodeného do rúk jeho konateľa a tvrdí, že toto uznesenie doteraz poškodenému (zároveň aj oznamovateľovi) doručené zákonným spôsobom nebolo, keďže písomnosti doručované právnickým osobám sa doručujú pracovníkom oprávneným za nich prijímať písomnosti. Len keď takýchto niet, možno písomnosť určenú do vlastných rúk doručiť tomu, kto je oprávnený za právnickú osobu konať. Priorita doručovania na adresu sídla právnickej osoby uvedené v obchodnom registri je zrejmá z ustanovenia § 66 ods. 2 Trestného poriadku. Z tohto dôvodu treba považovať uznesenie zo 16. februára 2009 o zrušení uznesenia z 28. januára 2009 za rozhodnutie vydané na podklade neúčinného opravného prostriedku. Ide o nezákonné rozhodnutie (paakt), ktoré svoju nezákonnosť prenáša na následné rozhodnutia, ktorých je podkladom (uznesenie o začatí trestného stíhania, uznesenie o vznesení obvinenia atď.). V danom momente existujú popri sebe dve uznesenia o jednom trestnom oznámení, a to uznesenie o odmietnutí trestného oznámenia (ktorému neplynie lehota na opravný prostriedok), ako aj uznesenie o začatí trestného stíhania. Krajský súd k tejto námietke uviedol, že uznesenie o odmietnutí trestného oznámenia netvorí prekážku veci rozhodnutej. Sťažovateľ zdôrazňuje, že to ani nikdy netvrdil. Uvádza, že aj rozhodnutie o odmietnutí trestného oznámenia je meritórnym rozhodnutím. Nemôže popri sebe o jednom skutku existovať viacero protichodných rozhodnutí. Buď je vec odmietnutá, alebo nie je, buď je vznesené obvinenie, alebo nie je. Existencia takejto protichodnosti je prejavom nepráv. Najvyšší súd sa s argumentáciou krajského súdu týkajúcou sa doručovania uznesenia o odmietnutí trestného oznámenia stotožnil a odkázal na ňu. Navyše uviedol, že konateľ bol oprávnený na preberanie písomností a na podanie sťažnosti.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Základné práva [redacted] podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn.: 5 Tdo 39/2015 a jeho uznesením sp. zn.: 5 Tdo 39/2015 zo dňa 30.09.2015 porušené boli.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn.: 5 Tdo 39/2015 zo dňa 30.09.2015 zrušuje.

Základné práva [REDAKOVANÉ] podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn.: 23To/44/2013 a jeho uznesením sp. zn.: 23To/39/2013-554 zo dňa 24.11.2014 porušené boli.

Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne sp. zn.: 23To/39/2013-554 zo dňa 24.11.2014 zrušuje.

Základné práva [REDAKOVANÉ] podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Považská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn.: 1T/25/2012 a jeho rozsudkom sp. zn. 1T/25/2012-530 zo dňa 09.01.2013 porušené boli.

Rozsudok Okresného súdu Považská Bystrica sp. zn.: 1T/25/2012-530 zo dňa 09.01.2013 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

[REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 296,44,- EUR(...), ktorú sú porušovatelia základných práv v rade 1/ až v rade 3/ povinní spoločne a nerozdielne vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Vladimíra Kašubu, Advokátska kancelária, Holubyho ul. č. 51, 036 01 Martin(...) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Z vyjadrenia predsedníčky najvyššieho súdu č. k. Kp 3/2016-19 z 23. februára 2016 doručeného ústavnému súdu 3. marca 2016 vyplýva, že táto poukazuje na vyjadrenie predsedu senátu najvyššieho súdu z toho istého dňa, ktoré tvorí prílohu vyjadrenia predsedníčky najvyššieho súdu. Podľa názoru predsedu senátu najvyššieho súdu uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 39/2015 z 30. septembra 2015 bolo náležite odôvodnené a niet čo k tomu dodať, a to tým viac, že predseda senátu najvyššieho súdu nemá k dispozícii základný trestný spis okresného súdu. Vychádzajúc z uvedeného, konštatuje, že zo strany senátu nedošlo k porušeniu práv sťažovateľa, a preto je jeho sťažnosť vecne neopodstatnená a má byť zamietnutá.

Z repliky právneho zástupcu sťažovateľa zo 7. marca 2016 doručenej ústavnému súdu elektronicky 6. apríla 2016 vyplýva, že nevyužíva možnosť vyjadriť sa k podaniu predsedu senátu najvyššieho súdu, keďže toto neobsahuje nič relevantné okrem vysloveného presvedčenia.

II.

Z prípisu obhajcu sťažovateľa (totožného s jeho právnym zástupcom v tomto konaní) z 25. mája 2015 adresovaného predsedníčke okresného súdu vo veci sp. zn. 1 T 25/2012 inter alia vyplýva, že obhajca sa z mailovej informácie od [REDAKOVANÉ] z 15. mája 2015 dozvedel, že prokurátor si 29. apríla 2015 vyžiadal súdny spis údajne na účely vypracovania vyjadrenia k podanému dovolaniu. Podľa názoru obhajcu vzhľadom na ustanovenie § 376 Trestného poriadku poskytnutie súdneho spisu prokurátorovi bolo v rozpore so zákonom.

Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 39/2015 z 30. septembra 2015 vyplýva, že ním bolo podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietnuté dovolanie sťažovateľa proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 23 To 44/2013 z 24. novembra 2014.

Podľa konštatovania najvyššieho súdu k dovolaniu sťažovateľa sa vyjadril prokurátor. K zaujatosti vyšetrovateľa uviedol, že tento bol riadne vylúčený. Vo veci nekonal orgán činný v trestnom konaní, ktorý mal byť vylúčený, a preto aj dôkaz prečítaním výpovede svedkyne [REDAKOVANÉ] na hlavnom pojednávaní bol vykonaný zákonným spôsobom. Písomné vyjadrenie k dovolaniu podal aj poškodený, podľa ktorého nikto nebol zaujatý a vyšetrovací proces bol korektný. Skutok bol dostatočne a nepochybne preukázaný. Hlavný dôkaz o vine vytvoril sám sťažovateľ listom advokátovi z 2. decembra 2008, v ktorom žiadal finančnú odmenu za odovzdanie dokumentácie.

Podľa zistenia najvyššieho súdu bol sťažovateľ stíhaný a odsúdený za prečin krádeže, a preto nešlo o prípad povinnej obhajoby. Napriek tomu sťažovateľ využil zákonné právo a zvolil si za obhajcu JUDr. Vladimíra Kašubu, ktorý ho obhajoval počas celého prípravného konania a celého súdneho konania.

Podľa názoru najvyššieho súdu, aj keď z formálneho hľadiska právo posledného slova sťažovateľa porušené bolo, nejde o zásadné porušenie práva na obhajobu. Samosudca okresného súdu po skončení dokazovania vyzval prokurátora, obhajcu, poškodeného a sťažovateľa na prednesenie záverečných rečí s tým, že sťažovateľ má aj právo posledného slova. Ako to vyplýva zo záznamu na CD nosiči, sťažovateľ bez prerušenia predniesol záverečnú reč. Po jej skončení sa ho samosudca spýtal, či chce niečo dodať. Sťažovateľ uviedol, že to je všetko. Samosudca teda síce výslovne neoddelil záverečnú reč od posledného slova, avšak z jeho otázky možno vyvodiť, že sťažovateľovi dával príležitosť vyjadriť sa na záver hlavného pojednávania. Sťažovateľ pri tom využil v plnom rozsahu aj právo záverečnej reči, ktorú nikto neprerušoval. Mal teda možnosť vyjadriť sa ku konaniu, dokazovaniu, prednesu prokurátora, ako aj ku všetkým skutočnostiam, ktoré považoval za dôležité.

Uznesením prokurátora z 24. mája 2011 bola trestná vec sťažovateľa odňatá vyšetrovateľovi a prikázaná inému poverenému príslušníkovi polície. Ako dôvod odňatia prokurátor uviedol pochybenie vyšetrovateľa, keď svedkovi a poškodenému Ing. [REDAKOVANÉ] umožnil pri výsluchu 1. februára 2010 realizovať svedeckú výpoveď čítaním písomnej prípravy. Ďalej po uskutočnení každého procesného úkonu mu odovzdal vyhotovené kópie zápisníc. Vylúčenie vyšetrovateľa spočívalo preto v jeho procesných pochybeniach, teda nevyplývalo z jeho pomeru k stranám, resp. ich obhajcom. K zaujatosti vyšetrovateľa došlo až uskutočnením predmetných úkonov. Začatie trestného stíhania, vznesenie obvinenia a vyžiadanie odborného vyjadrenia preto nemožno považovať za úkon zaujatej osoby. K týmto úkonom došlo predtým, než sa realizovali úkony, v súvislosti s ktorými bol neskôr vylúčený z konania. Výsluchy poškodeného a svedkov (okrem svedkov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]) boli zhojené ich opätovným vypočutím na hlavných pojednávaniach na okresnom súde. Výpovede svedkov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] z prípravného konania okresný súd na základe návrhu prokurátora uvedeného v obžalobe prečítal. Tieto výpovede však neboli ojedinelými dôkazmi. Aj v prípade neprihliadnutia na ne mali sudy nižšieho stupňa dostatok iných dôkazov preukazujúcich vinu sťažovateľa.

K namietanému doručovaniu uznesenia o odmietnutí trestného oznámenia z 28. januára 2009 na adresu trvalého pobytu konateľ'a poškodeného uvedenú v obchodnom registri sa vyjadril už krajský súd. S jeho argumentáciou sa najvyšší súd plne stotožňuje.

Nad jej rámec dodáva, že konateľ bol oprávnený na preberanie písomností a na podanie sťažnosti. Preberanie úradných zásielok na adrese trvalého pobytu, ktoré si vymienil v zápisnici o trestnom oznámení z 13. januára 2009, nemalo vplyv na účinnosť sťažnosti. Opravný prostriedok proti uzneseniu o odmietnutí trestného oznámenia preto podala oprávnená osoba v zákonnej lehote.

Z oznámenia okresného súdu sp. zn. Spr 847/2016 z 25. mája 2016 (v odpovedi na výzvu ústavného súdu) vyplýva, že vyjadrenia prokurátora a poškodenej k dovolaniu sťažovateľa neboli sťažovateľovi, ale ani jeho obhajcovi doručené.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Podľa názoru sťažovateľa došlo k porušeniu rovnosti strán v dovolacom konaní, lebo písomné vyjadrenia prokurátora a poškodeného k dovolaniu sťažovateľa neboli sťažovateľovi, resp. jeho obhajcovi doručené, v dôsledku čoho nemal možnosť sa k nim vyjadriť, hoci prokurátor a poškodený túto možnosť dostali. Okrem toho okresný súd vykonal dokazovanie aj prečítaním výpovedí svedkov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] z prípravného konania, hoci títo boli v prípravnom konaní vypočutí vyšetrovateľom, ktorý bol pre zaujatosť vylúčený z konania.

Najvyšší súd sa k námietke nedoručenia vyjadrení prokurátora a poškodeného sťažovateľovi, resp. jeho obhajcovi nevyjadril. V súvislosti s namietanou nezákonnosťou výpovedí svedkov [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] v prípravnom konaní poukázal na argumentáciu uvedenú v dovolacom uznesení.

Z pohľadu ústavného súdu prichodí predovšetkým zo skutkového hľadiska konštatovať, že z písomných dôkazov, ktoré mal k dispozícii, je nepochybné, že prokurátor a poškodený podali písomné vyjadrenia, ktorými reagovali na dovolanie sťažovateľa. Vyplýva to z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 39/2015 z 30. septembra 2015. Naopak, z dôkazov nevyplýva, že by boli tieto vyjadrenia v rámci dovolacieho konania poskytnuté sťažovateľovi, resp. jeho obhajcovi s možnosťou zaujať k nim vlastné stanovisko. Pritom obe vyjadrenia sa zaoberali otázkou zákonnosti niektorých svedeckých výpovedí z prípravného konania, ktoré realizoval vyšetrovateľ vylúčený neskôr z konania.

Uvedený postup (nedoručenie vyjadrení prokurátora a poškodeného sťažovateľovi, resp. jeho obhajcovi) je v okolnostiach danej veci z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľný.

Rovnosť zbraní je inherentným prvkom spravodlivého procesu. Právo na spravodlivý proces zaručené čl. 6 ods. 1 dohovoru zahrňuje právo, aby každá strana občianskeho súdneho konania mala primeranú možnosť brániť svoju záležitosť pred súdom za podmienok, ktoré ju podstatne neznevýhodňujú v pomere k druhej strane (Ankerl c. Švajčiarsko z 23. 10. 1996).

Jedným z prvkov spravodlivého procesu v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru je jeho kontradiktórny charakter. Každá strana musí v zásade mať možnosť nielen predložiť dôkazy a argumenty, ktoré považuje za nutné na to, aby jej požiadavky uspeli, ale aj zoznámiť sa s každým dokladom a pripomienkou predloženou súdu za účelom ovplyvnenia jeho rozhodnutia a vyjadriť sa k nim (Mantovanelli c. Francúzsko).

Súdne rozhodnutie je výsledkom rozhodnutia medzi stranami, z ktorých každá musí mať možnosť vyjadriť sa a popierať požiadavky, dôkazy a argumenty druhej strany. Kontradiktórny spor znamená možnosť strany popierať (contra dicere) požiadavky a argumenty druhej strany a právo na to, aby sa vypočuli jej argumenty a návrhy.

Požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali príležitosť oboznámiť sa so všetkými predloženými dôkazmi a podanými vyjadreniami a reagovať na ne, sa vzťahuje na konanie o opravných prostriedkoch rovnako, ako aj na konanie pred prvostupňovým súdom, a to bez ohľadu na to, že v podaní neboli uplatnené žiadne nové argumenty (Hudáková a ďalší proti Slovenskej republike).

Právo účastníkov konania na doručenie procesných vyjadrení ostatných účastníkov treba považovať za súčasť práva na spravodlivé súdne konanie. Pritom nie je podstatné, či podľa názoru všeobecného súdu ide o podanie skutkovo a právne významné alebo bezvýznamné, pretože túto skutočnosť posudzuje výlučne druhý účastník konania. Ten rozhodne o tom, aké stanovisko zaujme (I. ÚS 230/03, IV. ÚS 186/09, II. ÚS 18/2013, II. ÚS 148/2014, Trančíková c. Slovenská republika).

Na základe uvedeného možno konštatovať, že nedoručením vyjadrení prokurátora a poškodeného sťažovateľovi, resp. jeho obhajcovi v dovolacom konaní došlo k porušeniu práva sťažovateľa ako strany v trestnom konaní na rovnosť zbraní (rovnosť strán konania),

ako aj princípu kontradiktórnosti konania, a tým aj základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Za dôvodnú treba považovať aj námietku sťažovateľa, ktorý nesúhlasí s použitím svedeckých výpovedí svedkov [REDACTED] a [REDACTED] z prípravného konania, keďže tieto vykonal neskôr z konania vylúčený vyšetrovateľ.

Ústavný súd konštatuje, že svedecké výpovede získané v prípravnom konaní zaujatým vyšetrovateľom, ktorý bol v neskoršej fáze vylúčený z konania, treba považovať za nezákonné dôkazy. To je napokon v súlade aj so stanoviskom, ktoré zaujal najvyšší súd.

Naproti tomu nemožno sa stotožniť s najvyšším súdom v tom, že aj v prípade neprihliadnutia na tieto výpovede existoval dostatok iných dôkazov preukazujúcich vinu sťažovateľa, keďže tieto výpovede neboli ojedinelými dôkazmi.

Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd uvedenou úvahou vlastne skúmal správnosť a úplnosť zisteného skutku, hoci podľa výslovného znenia ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku bol takýto jeho postup arbitrárny a z ústavného hľadiska neakceptovateľný.

Vychádzajúc z uvedených skutočností, došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Vzhľadom na doterajšie závery už nie je potrebné, aby sa ústavný súd osobitne zaoberal namietaným porušením čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy.

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vec vrátiť na ďalšie konanie.

Na základe citovaných ustanovení ústavný súd zrušil uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 39/2015 z 30. septembra 2015 a vec vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu). V ďalšom konaní bude najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Sťažovateľovi vznikli trovy konania v dôsledku zastúpenia advokátom. Ide o 2 úkony právnych služieb v roku 2015 (prevzatie a príprava zastúpenia, sťažnosť) po 139,83 € a dva režijné paušály po 8,39 €. Sťažovateľovi patrí náhrada trov konania v sume 296,44 € (bod 3 výroku nálezu).

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Vzhľadom na čl. 133 časť vety pred bodkočiarkou ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. júna 2016